

معماری زمینه گرا

سازگاری ساختمان های جدید با قدیم

نوشته ی برنت سی. برولین ترجمه ی راضیه رضا زاده

www.ketab.ir

این کتاب ترجمه‌ای است از کتاب:

ARCHITECTURE IN CONTEXT

Brolin, Brent C

ISBN: 0-442-20733-6

Brolin, Brent C

برولین، برنت

معماری زمینه‌گرا / نوشته‌ی برنت سی. برولین؛ ترجمه‌ی راضیه رضازاده --

اصفهان: خاک، ۱۳۸۲.

۱۶۲ ص: مصور. -- (ادبیات معماری - شهرسازی: ۴۱)

ISBN: 964-5583-65-9

فهرست نویسی براساس اطلاعات قیفا.

Architecture in Context: fitting new buildings with old

عنوان اصلی:

واژه‌نامه.

۱. معماری -- تأثیر بر محیط زیست. ۲. معماری و تاریخ. الف. رضازاده، راضیه.

۱۳۴۱ - مترجم. ب. عنوان.

۷۲۰/۱

NA۲۵۲۲/۲۵/۴م ۶

۱۳۸۲

۸۲-۲۱۵۸۱ م

کتابخانه ملی ایران

(ناتشر برگزیده‌ی سال ۷۷)

ادبیات معماری - شهرسازی

تلفن: ۶۲۳۰۶۳۶ - ۳۱۱

□ معماری زمینه‌گرا

□ نوشته‌ی برنت سی. برولین

□ ترجمه‌ی راضیه رضازاده (عضو هیأت علمی دانشگاه علم و صنعت)

□ ویرایش ادبی: بخش ویرایش نشر خاک (با تشکر از حمیده حسن‌نژاد)

□ طراحی جلد، صفحه‌آرایی و نظارت بر چاپ: کارگاه گرافیک نشر خاک

□ شمار: ۲۳۰۰ جلد

□ نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۸۲

□ بها: ۳۸۰۰ تومان

□ شابک: ۹۶۴-۵۵۸۳-۶۵-۹ ISBN: 964-5583-65-9

□ کلیه حقوق برای نشر خاک محفوظ است.

● آغاز سخن

نگاشته است. برولین امیدوار است بتواند با همکاری جامعه‌شناس معروف جان زیسل به تدریج یکی از نخستین روش‌شناسی‌های طراحی رفتاری را شکل دهد و به همین دلیل مطالعات و تحقیقات زیادی مبتنی بر طراحی رفتاری بر روی پروژه‌های مختلف به انجام رسانده است. وی همچنین در دانشکده‌ی برنامه‌ریزی شهر ییل انستیتو معماری پرت موزه‌ی کوپر، موزه‌ی ملی طراحی اسمیتسون نیز به تدریس اشتغال دارد. از دیگر کتب او، «آرایه‌های معماری معاصر: بی‌نشانی و رجعت» و «دید معماری» است. دکتر راضیه رضازاده که بر گردان این اثر کار اوست، استادیار گروه شهرسازی دانشکده‌ی معماری و شهرسازی دانشگاه علم و صنعت ایران است. وی کارشناسی برنامه‌ریزی شهری را در سال ۱۳۶۰ و کارشناسی ارشد را در سال بعد، از دانشگاه واشنگتن آمریکا اخذ کرده است. در سال ۱۳۷۸ دوره‌ی دکتری طراحی شهری را در دانشگاه شفیلد انگلستان به پایان رسانده است. وی علاوه بر بیش از نوزده مقاله‌ی مختلف و بیست و پنج پروژه‌ی پژوهشی کتاب‌های «منشأ فرهنگی مجتمع‌های زیستی» و «تاریخ شکل شهر» (جهاد دانشگاهی دانشگاه علم و صنعت ایران) همچنین «تاریخ شکل شهر»، «مبانی طراحی شهری» (دانشگاه علم و صنعت) و «تاریخ شکل شهر» جلد دوم (مهندس مشاور فجر توسعه) را تاکنون ارائه کرده است.

کسب درجه‌ی افتخار Cum Laude از دانشگاه واشنگتن آمریکا در دوره‌ی لیسانس لوح تقدیر و جایزه جهت کتاب تاریخ شکل شهر به عنوان کتاب برگزیده‌ی سال دانشگاه‌های کشور، لوح تقدیر دانشگاه علم و صنعت ایران برای انتخاب کتاب تاریخ شکل شهر به عنوان کتاب برگزیده‌ی سال، همچنین لوح تقدیر برای انتخاب بهترین مؤلفه مترجم نویسنده‌ی زن در سال‌های پس از انقلاب و لوح تقدیر نخستین جشنواره‌ی آثار مطالعاتی و پژوهشی شهر تهران برای پایان‌نامه‌ی دکتری از افتخارات ایشان است.

محمد احمدی‌نژاد
زمستان ۸۳

«زمینه‌گرایی» به عنوان یک ویژگی، سرفصل یا تیتر، اگرچه در نوشته‌ها چه در حوزه‌ی تعریف اصول پایه‌ی طراحی چه مباحث شهرسازی - و به طور تخصصی‌تر مقوله‌ی سیمای شهر جسته و گریخته آمده بود، اما به مثابه عنوان، مضمون یا موضوع کتاب مستقلی، به یاد ندارم.

اکنون اما، در تحقیقی نه با گستره‌ی وسیع و نه کنکاشی عمیق و اصول‌گرایانه - که دیرزمانی نیز از ارائه‌ی آن در قالب کتاب می‌گذرد - ذهن‌ها به این مهم معطوف شده و اگرچه راه حل‌های مطرح شده کمتر کلیت تعمیم‌پذیری دارند اما چنانچه انهان خلاق فاصله سؤال - که ارائه‌ی این کتاب را دلیل بر طرح آن دانسته‌ایم - تا جواب را پویا ببینایند بی شک سمفونی ناموزون شهرهایمان وزن دیگری می‌یابد.

اگرچه سازگاری معماری جدید با قدیم که مضمون غالب کتاب بود، به دلیل عدم پیشینه‌ی معماری خیابانی در فرهنگ معماری کشورمان، با آموزه‌های آن در کشورهای اروپایی - که از قرن‌ها پیش واجدان بوده‌اند - متفاوت می‌نماید، اما تجارب موجود در بخش‌هایی از کتاب که به هماهنگی معماری جدید با بستر ناقدیمی خود می‌پردازد شاید از ذهن کجی‌هایی که در معماری خیابانی امروزه مان باب شده، بکاهد.

شالوده‌ی اصلی کار برولین مانند دیگر آثار او، بیشتر بر تحلیل نمونه‌های (مطالعات موردی) موجود بوده و کمتر راه به تحلیل‌های تجربیدی تری می‌برد که از آن، اصولی کلی منتج شود.

برنت سی. برولین تاریخ معماری را در دانشکده‌ی ییل آموخته و از مدرسه‌ی معماری ییل با درجه‌ی کارشناسی ارشد معماری فارغ التحصیل شده است. وی در مدارس عالی معماری، استاد درس علوم رفتاری و معماری است. علاوه بر تجارب معماری شخصی محدودی که در نیویورک داشته، در دیگر ایالات آمریکا نیز، ساختمان‌هایی را طراحی و اجرا کرده است. افزون بر کتاب «شکست معماری مدرن، ۱۹۷۶» مقالات متعددی برای مجلات معماری، نظیر «مجله‌ی معماری هاروارد»

مقدمه

اول کتاب به آن اشاره می‌کند. دیدگاه‌های زیبایی‌شناختی نویسنده ممکن است مورد قبول همه‌ی استفاده‌کنندگان و معماران نباشد. این امر به دلیل ماهیت قضاوت‌های شخصی و اصطلاحاً کارشناسانه‌ی معمار از چگونگی ارتباط بناها با هم است. با وجود این، اثر می‌تواند در فضای حرفه‌ای معماران ایرانی که اساساً روش ارزیابی آنها هنری و فن سالارانه یا کارشناسانه است، مورد استفاده قرار گیرد. با این همه ضرورت طرح روش‌های علمی و ارزیابی مردم‌سالارانه در جای خود باقی می‌ماند. این کتاب خود ضمن طرح مقوله‌ی زمینه‌گرایی در معماری، بستر لازم برای ارائه‌ی روش‌های علمی و ارزیابی مردم‌سالارانه از موضوعات معماری و طراحی شهری را نیز فراهم می‌آورد. در همین جا لازم است از کلیه‌ی کسانی که مشوق من در برگردان این اثر بوده‌اند، قدردانی نمایم.

معماری زمینه‌گرا نه تأکید بر تقلید دارد و نه مانع نوآوری و خلاقیت است. پیام آن ضرورت توجه به محیط کالبدی پیرامون اثر معماری است و نشان می‌دهد که این توجه می‌تواند هم برای خود اثر معماری و هم برای زمینه عاملی مثبت و تقویت‌کننده باشد. معماری زمینه‌گرا تلاشی است برای نشان دادن توان ایجاد محیط مطلوب بصری در مقیاسی کلان‌تر از معماری. در این میان معمار هنرمند با آفرینش اثری جدید در فضای شهری موجود می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در توجه به زمینه ایفا کند. همین امر، بار مسئولیت او را در قبال محیط شهری پیرامون افزایش می‌دهد. این مضمونی است که ادmond بیکن در کتاب طراحی شهرها تحت عنوان اصل دوم شخص بر آن تأکید می‌کند؛ اصلی که در معماری رنسانس رعایت شده و موفقیت فضاها و نماهای شهری این دوره را تضمین کرده است.

در ایران، معماری خیابانی پدیده‌ای ناتاریخی بوده که در نیم قرن اخیر شکل گرفته است. متأسفانه فقدان سابقه‌ی معماری خیابانی، همچنین تقارن ظهور این پدیده با دوران معماری مدرن و تفکر حاکم بر آن باعث شد که نوعی تقابل بین معماری با زمینه رخ دهد. اگرچه برولین در این اثر به نمونه‌های اروپایی و امریکایی اشاره می‌کند، ولی این نمونه‌ها می‌تواند نکات آموزنده‌ای برای معماران ما دربر داشته باشد. در این میان مهم آن است که بناها می‌توانند ضمن حفظ استقلال سبکی و نوآوری خود نسبت به بناهای مجاور نیز در همزیستی مسالمت‌آمیزی قرار گیرند. تلاش برای این همزیستی مسالمت‌آمیز گامی به سوی پذیرش دیگران اعم از کالبد فیزیکی تا روح اجتماعی سازنده‌ی کالبد فیزیکی است.

برولین در تدوین کتاب از روش هنری بر مبنای ارزیابی فن سالارانه بهره جسته و همین روش کاستی‌هایی را به وجود می‌آورد که خود نیز در بخش

● فهرست

۹۱	نمونه‌های موفق‌تر	۴	پیش‌گفتار
۱۰۹	۷. ساختمان‌های جدید و یادمان‌های قدیمی	۵	۱. معرفی
۱۰۹	نمونه‌هایی با موفقیت کمتر	۶	چگونه به نگرش کنونی خود دست یافتیم
۱۲۰	نمونه‌های موفق‌تر	۱۲	شیوه‌ی نوین دیدن
۱۲۵	۸. ساختمان‌های بزرگ با ساختمان‌های کوچک	۱۳	رشته‌ای مستحکم برای طراحی زمینه‌گرا
۱۳۷	۹. یادمان‌ها	۱۵	پست مدرنیسم و تطبیق معماری جدید و قدیم
۱۳۸	۱۰. نتیجه‌گیری	۱۷	هدف
۱۳۸	نفس (خود)	۱۹	۲. نمونه‌های تاریخی سازگاری موفق
۱۳۹	آیا به سبک خاص زمان (خود) نیاز داریم؟	۲۰	ساختمان‌های قدیمی با نشانه‌ها
۱۴۰	موانع در برابر نگاه وابسته	۲۸	ساختمان‌های قدیمی در مجاورت ساختمان‌های قدیمی‌تر
۱۴۰	پست مدرنیسم و تطبیق جدید و قدیم	۳۲	ساختمان‌های قدیمی با محلات قدیمی‌تر یا سبک‌های منطقه‌ای
۱۴۰	معمار به عنوان گربه چپ شایر	۳۷	نتیجه
۱۴۱	گزینه‌ها	۳۸	۳. ساختمان‌های جدید با دیگر ساختمان‌های جدید
۱۴۳	تلاش برای بازآموزی روش طراحی در زمینه	۴۳	۴. دیدگاه مدرنیسم: تقابل جدید با قدیم
	پیوست الف برای معماران: سوالات مشترک معماری	۴۵	تضاد
۱۴۷	در زمینه	۴۵	تصل
	پیوست ب کتاب راهنما برای غیر معماران علاقه‌مند	۴۸	نمونه‌هایی با موفقیت کمتر
۱۴۹	به تداوم بصری محیط خود	۵۹	نمونه‌های موفق‌تر
۱۴۹	ابزارها	۶۱	۵. ساختمان‌های جدید با ساختمان‌های مجاور
۱۵۵	نمایه	۶۳	نمونه‌هایی با موفقیت کمتر
		۷۴	نمونه‌های موفق‌تر
		۷۸	۶. ساختمان‌های جدید با سبک‌های محلی یا منطقه‌ای
		۷۸	نمونه‌هایی با موفقیت کمتر

○ پیش‌گفتار

نیز خواهید یافت، در بعضی از ساختمان‌ها بسیاری از این اصول به کار گرفته شده، لیکن جایگزین بهینه‌ای حاصل نشده است، در حالی که ساختمان‌های دیگر این اصول را نادیده گرفته، ولی به موفقیتی نسبی نیز نائل آمده‌اند.

در تدوین کتاب معماری زمینه‌گرا، برای یافتن نمونه ساختمان‌های همساز با زمینه‌ی معماری خود، در استفاده از مجلات تخصصی و یا موارد عمومی‌تر منابع در دسترس، دچار تردیدهایی بودم. پس به گشت‌زنی در سایت‌های شهری و عکاسی پرداختم. تا حدی که به نظر رسید دستمایه‌ی مناسبی برای ادامه‌ی کارم ساخته شد. نمونه‌ای در کتاب حاضر یافت نمی‌شود که شخصاً آن را بازدید نکرده باشم. به سبب محدودیت زمانی و امکانات مالی، بی‌شک نمونه‌های زیادی که برای خوانندگان شناخته‌تر نیز هست، از دست رفت.

بر آن بودم که پروژه‌های ناتمام و یا ساخته نشده، چون خانه‌های چشم‌نواز ویلیامزبورگ در ویرجینیا، اثر چارلز مور را به سبب این باور که تنها کیفیت و شاخصه‌ی ارتباط با زمینه‌ی معماری، دلیل انتخاب‌هایم باشد، از عرصه تحلیل‌هایم خارج سازم.

از آنجا که دوره‌های تاریخی اروپا بیشتر و دارای تعریف مشخص‌تری بود، لذا نمونه‌های تاریخی‌ام برگرفته از این قاره بوده؛ در حالی که نمونه‌های معاصر از امریکا برگزیده شده است.

در واقع موقعیت جغرافیایی، شاخص کمتر متمرکزی برای من بود، چرا که نمونه‌ها تنها جهت ارائه‌ی مثال‌هایی از کاربست اصول عامه‌ی بصری انتخاب شده‌اند. با این حال با توجه به عمومیت این اصول، توجه ویژه به هر سایت منحصر نیز، قابل تصدیق است. آنچه در یک بافت و زمینه، موفق به نظر می‌رسد در زمینه‌ی دیگری که حتی مشابه نیز می‌نماید، چندان مناسب نیست. متغیرهای زیادی برای تعمیم راه حل یک سایت به دیگری وجود داشته. در غیر این صورت فرض جایگزینی مناسب، مشروط به رعایت اصول صلب طراحی و یا طراحی حداقل اولویت‌هاست. همان‌گونه که در ادامه